Vlaamse Regering

DE VLAAMSE MINISTER VAN WELZIJN EN ARMOEDEBESTRIJDING, CULTUUR EN GELIJKE KANSEN

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - voorontwerp besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 28 juni 2019 betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers en het besluit van de Vlaamse Regering van 19 juli 2024 over de procedures voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers, wat betreft maatregelen bij verhoogd toezicht voor woonzorgvoorzieningen
- Principiële goedkeuring

Samenvatting

Woonzorgvoorzieningen waarbij ernstige of aanhoudende tekorten op de erkenningsvoorwaarden vastgesteld worden die een impact hebben op de kwaliteit van de aangeboden zorg en ondersteuning, kunnen door de secretaris-generaal van het Departement Zorg onder verhoogd toezicht geplaatst worden. De Vlaamse Regering keurt nu principieel een besluit goed waarmee bijkomende maatregelen ingevoerd worden voor die woonzorgvoorzieningen die onder verhoogd toezicht worden geplaatst. Daardoor zal een dienst voor gezinszorg, die onder verhoogd toezicht geplaatst werd, geen uitbreiding van het urencontingent of bijkomende erkenning als centrum voor dagopvang meer kunnen aanvragen. Het zal ook niet langer mogelijk zijn om een erkenning van een woonzorgvoorziening over te dragen naar een initiatiefnemer die onder verhoogd toezicht geplaatst werd voor een woonzorgvoorziening van hetzelfde type. Daarnaast wijzigt dit besluit ook de kwalificatievereisten voor het verzorgend personeel van de diensten voor gezinszorg. Over dit besluit wordt het advies ingewonnen van de Raad van State.

1 SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Dit ontwerp van besluit heeft betrekking op het beleidsveld zorg.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het gunstige advies van de Inspectie van Financiën werd bekomen op 10 april 2026.

Het bijgevoegde ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd aangepast aan het wetgevingstechnisch en taalkundig advies nr. 2026/121 van 9 april 2026.

2 INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Woonzorgvoorzieningen moeten zich houden aan de erkenningsvoorwaarden die vermeld staan in de toepasselijke regelgeving. Deze voorwaarden worden geregeld binnen het woonzorgdecreet en zijn voorwaarden die worden gesteld met als doel het:

- verzekeren van een kwalitatieve zorg- en dienstverlening;
- beschermen van gebruikers en personeel;
- waarborgen van eerlijke concurrentie;
- doelmatige besteden van de middelen.

Als er echter structurele, ernstige en/of aanhoudende tekorten op de erkenningsvoorwaarden vastgesteld worden die een impact hebben op de kwaliteit van de aangeboden zorg en ondersteuning, komen de bovenstaande doelstellingen in het gedrang: zo kan bijvoorbeeld de kwalitatieve zorg -en dienstverlening niet langer verzekerd worden, wordt de eerlijke concurrentie bedreigd, … Sinds 2024[1] kan de secretaris-generaal van het Departement Zorg beslissen om – via een aanmaning – een woonzorgvoorziening onder verhoogd toezicht te plaatsen. Dit werd reeds beslist in het procedurebesluit.
In het kader van dit verhoogd toezicht kan het Departement Zorg verschillende onderzoeken uitvoeren om te oordelen of de erkenningsvoorwaarden op structurele en blijvende wijze worden nageleefd. Zo'n voorziening krijgt bijvoorbeeld minstens tweemaal per jaar een inspectiebezoek en wordt op de lijst verhoogd toezicht geplaatst. Deze lijst is openbaar te consulteren via de website van het Departement Zorg. Als het Departement Zorg vaststelt dat de initiatiefnemer in kwestie zich op structurele en blijvende wijze naar de erkenningsvoorwaarden die zijn opgenomen in de aanmaning, heeft geschikt, eindigt de periode van verhoogd toezicht.

- Aan dit proces zijn momenteel voor de diensten voor gezinszorg geen andere bijkomende gevolgen gekoppeld, naast de directe gevolgen van het "onder toezicht staan" zelf (vb. de bijkomende inspectiebezoeken die uitgevoerd worden, het op de openbare lijst vermeld staan als voorziening onder verhoogd toezicht, …). Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld de sector van de woonzorgcentra.

Voor de diensten voor gezinszorg worden daarom een aantal extra maatregelen ingevoerd, gekoppeld aan dat verhoogd toezicht, naar analogie met de wijze waarop dat nu al bij o.m. de woonzorgcentra gebeurt. Een dienst voor gezinszorg waarvan de werking niet conform de regelgeving verloopt, met andere woorden waar op structurele, ernstige en aanhoudende wijze inbreuken worden vastgesteld tegen de erkenningsvoorwaarden, wordt onder verhoogd toezicht geplaatst en moet worden verhinderd om deze werking verder uit te breiden tot zolang deze niet voldoet aan de erkenningsvoorwaarden.

Via dit besluit worden drie extra maatregelen gekoppeld aan het verhoogde toezicht (gevolgtrekking), namelijk:

- de jaarlijkse uitbreiding van het urencontingent van de dienst;
- de toekenning van de bijkomende erkenning als centrum voor dagopvang (CDO);

[1] Wanneer de handhavingsmaatregel voor het plaatsen van woonzorgvoorzieningen onder verhoogd toezicht regelgevend verankerd werd in het *Besluit van de Vlaamse Regering van 19 juli 2024 over de procedures voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers* (kortweg: het procedurebesluit erkenningen).

- de overdracht van een erkenning van een dienst voor gezinszorg.

Die laatste maatregel wordt ook ingevoerd voor andere woonzorgvoorzieningen (dienst voor oppashulp, dienst voor thuisverpleging, dienst maatschappelijk werk van het ziekenfonds, lokaal dienstencentrum, centrum voor kortverblijf type 2, centrum voor kortverblijf type 3, dienst voor gastopvang en vereniging voor mantelzorgers en gebruikers). In concreto kunnen deze woonzorgvoorzieningen die onder verhoogd toezicht worden geplaatst, geen andere erkenning ontvangen.

Daarnaast worden via dit besluit ook de kwalificatievereisten voor het verzorgend personeel van de diensten voor gezinszorg uitgebreid. Die wijziging staat los van het verhoogd toezicht. Tot nu organiseerden de opleidingscentra die verbonden zijn aan een aantal diensten voor gezinszorg in samenwerking met de VDAB opleidingen verzorgende/zorgkundige, die bekrachtigd werden met een bekwaamheidsattest van verzorgende-zorgkundige. Die opleidingen zullen ook in de toekomst (2026-2029) verder georganiseerd worden, maar alleen werkzoekenden zullen die opleiding nog mogen volgen.

Om ook nog opleidingen te kunnen blijven aanbieden aan niet-werkzoekenden (zoals zijinstromers die in het kader van het structureel instroomkanaal al een arbeidscontract van de dienst gekregen hebben, maar vrijgesteld zijn van arbeidsprestaties om een opleiding tot verzorgende/zorgkundige te kunnen volgen), hebben die opleidingscentra nu bij het Departement Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie en Sociale Economie (WEWIS) een erkenningsaanvraag ingediend om beroepskwalificerende trajecten verzorgende en zorgkundige te kunnen aanbieden. Met die erkenning kunnen die opleidingscentra dan zelf een bewijs van beroepskwalificatie van verzorgende en zorgkundige uitreiken aan wie slaagt voor zo'n beroepskwalificerend traject. Daarom worden de bewijzen van beroepskwalificatie van verzorgende en zorgkundige, die behaald worden na een door WEWIS erkend beroepskwalificerende traject, toegevoegd aan de lijst van bewijzen waarmee men voldoet aan de kwalificatievereisten voor het verzorgend personeel van de diensten voor gezinszorg.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

Dit artikel wijzigt de kwalificatievereisten voor het verzorgend personeel van de diensten voor gezinszorg in artikel 29 van bijlage 2 bij het besluit van de Vlaamse Regering van 28 juni 2019 betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers. Het bewijs van beroepskwalificatie van verzorgende of zorgkundige, behaald na een beroepskwalificerend traject dat erkend is door het Departement Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie en Sociale Economie (WEWIS), wordt toegevoegd aan de lijst van bewijzen waarmee men voldoet aan de kwalificatievereisten voor het verzorgend personeel van de diensten voor gezinszorg.

Artikel 2

Dit artikel wijzigt artikel 50 van bijlage 2 bij het besluit van de Vlaamse Regering van 28 juni 2019 betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers.
De Vlaamse Regering legt jaarlijks het totale aantal subsidiabele uren gezinszorg vast. Daarna wijst de bevoegde minister een urencontingent gezinszorg op niveau van een regionale stad toe aan de erkende diensten voor gezinszorg. Het urencontingent gezinszorg bepaalt het maximale aantal uren gezinszorg, die een dienst voor gezinszorg kan leveren aan personen met zorg- en ondersteuningsnoden (inclusief gelijkgestelde uren), waarvoor hij subsidies ontvangt (= de financiering).
Naast het urencontingent van het voorgaande jaar zijn er jaarlijks nog extra subsidiabele uren gezinszorg beschikbaar (groeipad gezinszorg). Een dienst voor gezinszorg behoudt minstens zijn

urencontingent gezinszorg van het kalenderjaar voorafgaand aan het kalenderjaar waarvoor de extra uren gezinszorg worden toegekend, tenzij bij onderbenutting.

Naar analogie met de niet ontvankelijkheid van een aanvraag tot erkenning van bijkomende opnamemogelijkheden woonzorgcentra bij verhoogd toezicht, koppelen we hier ook de ontvankelijkheid van een aanvraag voor extra uren gezinszorg aan het al dan niet op de lijst van verhoogd toezicht te staan. Met het koppelen van dit proces van uitbreiding aan het verhoogde toezicht, wordt beoogd dat diensten die op de lijst verhoogd toezicht staan geen extra uren kunnen aanvragen ter uitbreiding van hun urencontingent. Aan het huidige urencontingent van de diensten wijzigt niets, ze verliezen dus geen uren door op verhoogd toezicht te staan, alleen worden ze verhinderd bijkomende uren aan te vragen.

Concreet betekent dit het volgende: De aanvragen voor extra uren moeten door de diensten aan het Departement Zorg ingediend worden vóór 1 oktober van het kalenderjaar dat voorafgaat aan het kalenderjaar x waarin het extra urencontingent gezinszorg door de minister wordt toegekend. Van zodra een dienst gedurende het jaar voorafgaand aan deze datum (tussen 1 oktober x-2 en 1 oktober x-1) op een bepaald moment op de lijst verhoogd toezicht stond, wordt de aanvraag voor extra uren als niet ontvankelijk verklaard. Op die manier wordt er ook niet gekeken naar één momentopname, maar is dit principe zoveel mogelijk in lijn getrokken met het gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel.

Artikel 3 tot en met 10

Deze artikels wijzigen achtereenvolgens artikel 20 tot en met 27 van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 juli 2024 over de procedures voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers (hierna; Procedurebesluit). In elk van die artikels van het Procedurebesluit wordt telkens de procedure voor de overdracht van de erkenning van één type. woonzorgvoorziening geregeld (dienst voor gezinszorg en centrum voor dagopvang, dienst voor oppashulp, dienst voor thuisverpleging, dienst maatschappelijk werk van het ziekenfonds, lokaal dienstencentrum, centrum voor kortverblijf type 2 en type 3, dienst voor gastopvang en vereniging voor mantelzorgers en gebruikers).

Via de wijziging van die artikels wordt voorkomen dat een overdracht kan doorgaan naar een initiatiefnemer die onder verhoogd toezicht geplaatst werd voor een woonzorgvoorziening van hetzelfde type. Zo kan een woonzorgvoorziening, waarvan de werking niet conform de regelgeving verloopt, worden verhinderd om deze werking verder uit te breiden en dit tot zolang deze onder verhoogd toezicht staat.

Artikel 11

Dit artikel wijzigt artikel 44, §5, van het Procedurebesluit.

Enkel een erkende dienst voor gezinszorg kan een bijkomende erkenning krijgen als centrum voor dagopvang (CDO). Hier geldt dus een erkenningsplicht (= een CDO uitbaten zonder erkenning kan niet), waarvoor diensten een aanvraag tot erkenning moeten indienen bij het Departement Zorg. De zorg en ondersteuning (persoonsverzorging, huishoudelijke hulp en psychosociale ondersteuning) in het centrum wordt verleend door verzorgend personeel van de dienst voor gezinszorg. De werking van de dienst voor gezinszorg wordt dus verlengd via de werking van het CDO.

Voor de woonzorgcentra is in de regelgeving al verankerd dat "*een van de gevolgen voor een centrum voor dagverzorging, een woonzorgcentrum of een centrum voor kortverblijf type 1 dat onder verhoogd toezicht staat, is dat zolang deze voorziening onder verhoogd toezicht staat deze geen bijkomende erkenning kan krijgen.".*
Deze redenering trekken we, door wijziging van dit artikel, door naar de bijkomende erkenning die een dienst voor gezinszorg kan aanvragen als CDO. Dit betekent dat zolang een dienst voor gezinszorg

op de lijst verhoogd toezicht staat, deze geen bijkomende erkenning als CDO kan aanvragen. Zo wordt vermeden dat de betreffende dienst zijn werking, die niet conform de regelgeving verloopt, verder kan verspreiden.

In principe kunnen aanvragen van de diensten voor gezinszorg voor een bijkomende erkenning als CDO gedurende het hele jaar ingediend worden (met uitzondering van de aanvragen die gelinkt zijn aan de omzettingskalender dewelke gebonden zijn aan een kwartaal). Dit betekent dat zodra een dienst voor gezinszorg zich conformeert aan de regelgeving – met andere woorden als de structurele inbreuken weggewerkt werden, de kwaliteit van zorg terug verzekerd is en de dienst niet lang onder verhoogd toezicht staat – deze wel een bijkomende erkenning als CDO kan aanvragen.

Artikel 12

Dit artikel regelt de inwerkingtreding van het besluit.

Artikel 13

Dit artikel behoeft geen uitleg.

3 BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Dit ontwerp van besluit heeft geen budgettaire impact. Het gunstige advies van de Inspectie van Financiën werd bekomen op 10 april 2026. De Inspectie van Financiën gaf een gunstig advies, maar merkt het volgende op:
"Wat betreft een uitbreiding van het toegekende urencontingent wordt niet enkel vereist dat de dienst niet onder verhoogd toezicht staat, maar wordt bijkomend vereist dat de dienst ook in de twaalf maanden voorafgaand aan het uiterste aanvraagmoment niet onder verhoogd toezicht stond. Voor IF rijst de vraag of dit proportioneel is, gezien het departement Zorg het verhoogde toezicht enkel opheft als het heeft vastgesteld dat de dienst zich op structurele en blijvende wijze naar de betreffende erkenningsvoorwaarden heeft geschikt, waar momentopnames dus sowieso reeds voorkomen worden door het gebruik van 'structureel' en 'blijvend'. Bijkomend is volgens het voorliggende VOBVR de laatste voorwaarde niet vereist voor een bijkomende erkenning als CDO, terwijl een bijkomende erkenning als CDO op elk moment in het jaar aangevraagd kan worden en een dienst dus kan wachten om een dergelijke erkenning aan te vragen tot de dienst niet langer onder het verhoogd toezicht valt.

Kortom dient deze proportionaliteit dus beter aangetoond te worden."

Deze bepaling is wel degelijk proportioneel: die is ingegeven vanuit het gelijkheidsbeginsel. Er kan slechts op één bepaald moment in een jaar een aanvraag tot bijkomende uren (voor het volgende jaar) gedaan worden. Daarom wordt er in dit geval gekeken naar de voorafgaande periode van 12 maanden, zodat alle diensten voor gezinszorg die onder verhoogd toezicht geplaatst worden – los van het tijdstip waarop dat gebeurt – gelijk behandeld worden. Er wordt dus niet gekeken naar één momentopname, die in het voor- of nadeel kan spelen van een bepaalde dienst. Op die manier wordt vermeden dat er een bepaalde (on)geluksfactor meespeelt. Bij een aanvraag tot bijkomende erkenning als CDO is de situatie helemaal anders, aangezien deze aanvraag gedurende het volledige jaar kan plaatsvinden en niet enkel op een bepaald moment. Elke dienst heeft met andere woorden evenveel kansen in het jaar om een aanvraag tot erkenning te doen, van zodra die niet meer onder verhoogd toezicht staat.

Met toepassing van artikel 31 §2 2° van het BVR VCO is voor dit dossier het gemotiveerd akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting, niet vereist.

B. ESR-TOETS

Niet van toepassing.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Dit ontwerp van besluit heeft geen impact op het personeelsbestand en de personeelsbudgetten.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Dit ontwerp van besluit heeft geen impact op het personeel, de werkingsuitgaven, de investeringen en schulden en de ontvangsten van de lokale en provinciale besturen.

Dit ontwerp van besluit heeft bijgevolg geen impact op de lokale en provinciale besturen.

4 VERDER TRAJECT

Na de principiële goedkeuring van het voorontwerp van besluit zal hierover het advies worden ingewonnen van de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

5 VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar principiële goedkeuring te geven aan het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 28 juni 2019 betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers en het besluit van de Vlaamse Regering van 19 juli 2024 over de procedures voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers, wat betreft maatregelen bij verhoogd toezicht voor woonzorgvoorzieningen;

2° de Vlaamse minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen te gelasten over het voormelde voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering het advies van de Raad van State in te winnen, met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

De Vlaamse minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen,

Caroline GENNEZ